

Milí bratři, milé sestry, příběh o vodě ze skály můžeme číst jako příběh o zkoušce Božího lidu. Výslovně zde čteme o tom, že lid pokouší Boha (v. 2 a 7), ale možná také, že zde Bůh zkouší svůj lid, protože on je přivedl na místo, kde „*lid neměl vodu k pití*“ (v. 1). Přišli tam „*podle Hospodinova rozkazu*“ (v. 1). A drama začíná v okamžiku, když se ukáže, že tam není žádná voda. Na tuto skutečnost lze reagovat různými způsoby. Zkoušku Božího lidu můžeme spatřovat v tom, jak se nyní zachová. Jaká bude jeho reakce na nějaký nedostatek? Co uděláme v nouzi?

Boží lid tenkrát reagoval okamžitým konfliktem – svárem s Mojžíšem a pokoušením Hospodina. Naléhavý požadavek vody je sám o sobě legitimní a pochopitelný. Problém je ale v tom, že je tento požadavek okamžitě předložen jako důvod ke sváru. Lid reaguje výčitkou, která je namířena proti Mojžíšovi, fakticky však i proti samému Bohu, jehož je Mojžíš mluvčím. Lid říká: „*Dejte nám vodu!*“ (v. 2). A myslí tím patrně Mojžíše i Hospodina. Mojžíš ve své odpovědi pohotově odhalí, proti komu se lidé bouří: „*Proč se se mnou přete a proč pokoušíte Hospodina?*“ (v. 2). Místo, aby žíznící lidé otevřeli svá srdce Bohu a prosili ho o záchranu, jdou hned do konfliktu, dokonce vyhrožují Mojžíšovi ukamenováním, tedy volí cestu násilí.

Lidé, kteří zastávají tento postoj, si zároveň o Hospodinu vytváří falešnou představu. Vymysleli si karikaturu Boha, který je jejich vlastním obrazem. Svoji zlou vůli ospravedlňují tím, že zlé úmysly podsouvají Mojžíšovi: „*Proto jsi nás vyvedl z Egypta, abys nás, naše syny a naše stáda umořil žízní?*“ (v. 3). To je hrozné obvinění z vražedného úmyslu. A setkáváme se s ním během cesty pouští opakovaně (Ex 14,11; 16,3; 17,3; Nu 14,3). Lidé podsouvají Mojžíšovi ty nejhorší úmysly. Prý je vyvedl proto, aby je umořil. To je posouzení Hospodinova činu záchrany, totiž vyvedení z Egypta, jako činu záhuby. Toto reptání nastává v době ohrožení, v jakémsi mezičase, kdy jako Boží lid putujeme nebezpečným světem, v době mezi naší záchranou skrze Boží čin a jejím završením, které nastane, až dojdeme do země zaslíbené.

Bratři a sestry, někdy podobně jako Izraelci stojíme před Bohem, který se chová tajemně, kterému nerozumíme. Můžeme si klást podobné otázky: Proč jsme tady, když tady není žádná voda? Kam jsme to dospěli, vždyť se tady nedá přežít? Můžeme se také cítit ohrožení nějakým zásadním nedostatkem. Důležitou otázkou ovšem je, co v této situaci uděláme? Jak budeme reagovat? Izraelci zvolili *reptání* (רָבַח). To je zajímavé slovo, protože je téměř výlučně použité jen v těchto příbězích o putování pouští. Reptat, nebo rebelovat znamená otevřeně někoho obvinít s cílem svrhnout jej z vůdčí pozice, usilovat o převrat. Toto slovo vyjadřuje snahu vyvolat puč. Svrhnout Mojžíše a potažmo Hospodina z pozice vůdce a nahradit ho vůdcem jiným.

Reptání vyjadřuje, že Izraelci nechtějí být vedeni Hospodinem. Tento proces vzpoury pokračuje později v příběhu o zlatém teleti, kdy si Izrael doslova udělá boha podle své vlastní představy a zcela absurdně chce, aby ho nadále vedl tento bůh, tento kus zlata. Stojíme-li před Bohem, který se chová tajemně a kterému nerozumíme, co může být snadnější, než udělat si jiného boha, který by nám vyhovoval, boha k našemu obrazu, snadno viditelného a pochopitelného. Jenže následovat takového boha znamená jenom bloudit ve stopách vlastního stínu.

V našem příběhu ovšem také vidíme ještě jinou reakci, vidíme tam postoj Mojžíše. Tento příběh patří k nejdůležitějším příběhům v Mojžíšově životě. Název místa, kde se to celé odehraje, je Refídím, což v hebrejštině znamená „podpora“, „opora“.

Nemáme tady jen reakci reptajícího lidu, máme tady zachycený také zápas věrného Božího svědka, který má být oporou svému lidu. A čteme, že „Mojžíš úpěl k Hospodinu“ (v. 4). Mojžíšova úpěnlivá prosba otevírá prostor Božímu jednání. Hospodin vyslyší Mojžíšovo úpění a opět se projeví jako dárce záchrany. Vyvede vodu ze skály, aby se lid mohl napít a pokračovat v cestě do zaslíbené země.

Hospodin říká Mojžíšovi jako odpověď na jeho naléhavé volání něco velmi zvláštního: „Vyjdi před lid... Já stojím před tebou tam na skále na Chorébu, udeříš do skály a vyjde z ní voda...“ (v. 5 a 6). Je to velmi zvláštní, když uvážíme, že výraz „stát před někým“ vyjadřuje pozici služby. Ten, kdo před někým stojí, je připraven, aby poslouchal jeho pokyny (srov. např. Gn 41,46). A tady Hospodin stojí před Mojžíšem, čímž vyjadřuje svoji ochotu pomáhat Mojžíšovi a sloužit svému lidu. To velmi ostře kontrastuje s otázkou, kterou lid v závěru našeho příběhu klade: „Je mezi námi Hospodin, nebo není?“ (v. 7).

Pozoruhodné je také to, že Hospodin stojí před Mojžíšem na Chorébu. To je to místo, kde se s ním setkal poprvé v hořícím keři (Ex 3,1). Místo, ze kterého vytryskne pramen životodárné vody, je tedy místem Hospodinova sebe-zjevení. Toto místo je naplněním základních životních potřeb Božího lidu, protože voda na poušti znamená život. Navzdory pochybnostem svého lidu se Hospodin zjevuje, tedy představuje jako ten, kdo dává život. A to i přesto, že proti němu jeho lid reptá a pokouší ho.

Tato vzpomínka na pokoušení Hospodina však zůstane v Božím lidu trvale přítomná jako výstraha. S jejím ohlasem se setkáme ještě v knize žalmů: „On je náš Bůh, my lid, jež on pase, ovce, jež vodí svou rukou. Uslyšíte-li dnes jeho hlas, nezatvrzujte svá srdce jako při sváru v Meribě, jako v den pokušení na poušti v Masse, kde mě vaši otcové pokoušeli, kde mě chtěli zkoušet, i když viděli mé činy.“ (Ž 95,7–9).

Izraelci viděli Hospodinovy činy, a přesto pochybovali o tom, jestli je Hospodin mezi nimi. Židovský výklad (midraš) této události, který dořikává to, k čemu vedou indicie obsažené v příběhu, uvádí, že to je podobné jako když jeden otec nesl na ramenou svého chlapce a ten chlapec po cestě tatínkovi říkal, podej mi to a podej mi tamhle to... a otec mu to podával a stále ho nesl na ramenou. A chlapec po chvíli zapomněl na to, že ho tatínek nese, neviděl ho a ptal se ho: „Jsi tady?“ A tatínek toho chlapce sundal na zem, postavil ho před sebe, aby ho viděl. Ale vtom přiběhl pes a toho chlapce kousl. A přesně to se taky stalo Izraeli, když pochyboval o přítomnosti Hospodina, tak v tu chvíli „přitáhl Amálek, aby v Refidímu bojoval s Izraelem“ (v. 8).

Podle židovského přesvědčení se má člověk drát o svůj život, má bojovat o svoje místo na světě a to dokonce i se samotným Bohem. Můžeme se s ním hádat a můžeme s ním zápasit, ale pochybovat, jestli je Bůh s námi, tedy zpochybňovat Boží přítomnost, to nemáme. To je pokoušení Hospodina, které ho tlačí k tomu, aby udělal něco, co udělat nechce. A to se člověku nevyplatí.

Hospodin nás chce naopak ujistit, že je vždy se svým lidem, že je s námi i v nedostatku. I v situaci, kdy nejsou naplněny všechny naše potřeby. Dokonce, podle staré židovské tradice, ta skála, ze které vytryskla voda, potom putovala s Izraelem po celou jeho cestu pouští. Na tuto tradici patrně navazuje apoštol Pavel, když o Izraelcích píše, že „pili z duchovní skály, která je doprovázela, a tou skálou byl Kristus.“ (1Kor 10,4). Takže jako nadějný výtěžek si z tohoto příběhu smíme vzít, že Hospodin je vždy se svým lidem, i v těch nejtěžších situacích. Jeho přítomnost nemá být měřena tím, jestli máme uspokojeny všechny potřeby. Někdy ne, ale to neznamená, že s námi není a že mu na nás nezáleží. Amen.